

Süreç Temelli Öğrenme ve Köy Enstitüleri

Ayfer KOCABAŞ¹

Özet

Bu makalenin amacı Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulan genç Cumhuriyetin gelişip ilerlemesi, köyün ve toplumun sosyal, ekonomik, kültürel, eğitimsel açıdan içten canlandırılması amacıyla 17 Nisan 1940 tarihinde yasal düzenlemesi yapılan, Köy Enstitüleri sistemini Süreç Temelli Öğrenme açısından ele alarak ortak ve benzer taraflarını ortaya koymaktır. Köy Enstitüleri sistemi öğrencinin kendi eylemleri ve etkin katılımı yoluyla eğitim sisteminde de olumlu ürünlerinden yararlanılması gereken bir sistem olarak hak ettiği önemi tekrar kazanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Köy Enstitüleri, Süreç Temelli Öğrenme

Process-based Learning and Village Institutes

Abstract

The aim of this article is to evaluate the education system of the Village Institutions of Turkey by revealing the common and similar dimensions with The Process Based Learning. Village Institutions which was founded after the Independence War of Turkey in order to revitalize the villages; thus the society sociologically, economically and educationally. The Village Institutions System provided active participation of students into education with their own actions. As a result, the value of The Village Institutions System should be regiven to humanity by using its positive aspects in today's education system.

Key Words: Willage Institutes, Process Based Learning

Giriş

Bilginin nasıl oluştuğu ve elde edildiğine yönelik birçok felsefi görüş öğrenme ve öğretme kuramlarının oluşturulmasında etkili olmuştur. Öğretmen merkezli, Davranışçı ve Bilişsel kuramlar nesnelci bir görüşün, diğer bir deyişle bilgilerin bir dış gerçeklik olarak önceden belirlenerek kazandırılmaya çalışması varsayımlarını temel almaktadır.² Öğrenci merkezli yapılandırmacı görüş ise nesnelci görüşten farklı olarak bilginin dış dünyadan bağımsız olarak var olmadığı, tersine birey tarafından zihinde yapılandırıldığı anlayışına dayandırılmaktadır. Yapılandırmacı görüş kendi içinde bilişsel yönelimli ve toplumsal yönelimli görüş olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Etkin öğrenme yöntemlerinden İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ise demokrasinin küçük bir örneklemini olarak kabul edilmekte, bilişsel ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı içinde önemli bir uygulama boyutu kazanmaktadır. Demokrasi, toplumun kendi geleceğine yön verdiği ilk ve en önde gelen işbirlikli sistemi olarak kabul edildiğinde, İşbirlikli Öğrenmenin ve demokrasinin birçok ortak özellikleri bulunmaktadır. Erbil'in³ Hovhannisyanyan, Varrella, Johnson ve Johnson'dan (2005)

¹ Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ayferkocabas@gmail.com

² Ali Şimşek (ed.), Sınıfta Demokrasi, Eğitim Sen Yayınları, 2000, Ankara. s. 60.

³ D.G. Erbil, "İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına, Demokratik Tutumlarına ve Yansıtıcı Düşünme Becerilerine Etkisi, YL tezi.

aktardığına göre bu ortak özelliklerin tamamı gerçek demokrasilerde de geçerlidir ve işbirlikli öğrenme yöntemi, sağlıklı ve güçlü bir demokrasi için oldukça yararlı bir öğrenme yöntemi- dir. İşbirlikli Öğrenme, bu özellikleriyle birlikte süreç değerlendirmesinin yer aldığı en etkin yöntemlerdendir.⁴ Bunun yanı sıra geleneksel zeka tanımının hayattaki başarıyı açıklama konusundaki sınırlılıkları ve Howard Gardner'in⁵ ileri sürdüğü çoğul bir zeka anlayışı Köy Enstitülerinde bütünsel gelişim, tematik yaklaşım ve işbirlikli-imece yöntemi ve etkileşimli enstitü ortamlarında harekete geçirilmiş olabilir.⁶ Bu makalenin amacı Köy Enstitüleri öğrenme ve öğretme süreçlerini Sürec Temelli Öğrenme açısından ele alarak uygulamaların ortak ve benzer yanlarını ortaya koymaya çalışmaktır. Bu bağlamda problem cümlesi; "Sürec Temelli Öğrenme bakımından, Köy Enstitüleri öğrenme ve öğretme süreçleri nasıldır?" şeklinde belirlenmiş olup, buna bağlı olarak aşağıdaki alt problem cümlelerine yanıt aranmaya çalışılmıştır:

1. Sürec Temelli Öğrenme ve öğeleri nelerdir?
2. Sürec Temelli Öğrenme planlarının yapımı bakımından Köy Enstitülerinde planların ve programların koşulları nelerdir?
3. Sürec Temelli Öğrenme'nin giri aşaması bakımından Köy Enstitülerinin özellikleri nelerdir?
4. Sürec Temelli Öğrenme'nin sağlamlaştırma aşaması bakımından Köy Enstitülerinin özellikleri nelerdir?
5. Sürec Temelli Öğrenme'nin yerleştirme aşaması bakımından Köy Enstitülerinin özellikleri nelerdir?
6. Sürec Temelli Öğrenme'nin genelleştirme aşaması bakımından Köy Enstitülerinin özellikleri nelerdir?

Yöntem

Bu çalışmada Köy Enstitüleri eğitim sistemi öğrenme ve öğretme süreçlerinin, Sürec Temelli Öğrenme ile ortak ve benzer olan taraflarının ortaya konması amaçlandığından ve Köy Enstitülerinin mekana ve zamana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği bir araştırma olarak Durum Çalışması niteliğindedir. Büyüköztürk ve diğerlerinin (2010) McMillan'dan aktardıklarına göre, (2000) durum çalışmaları bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır. Gerçekli verilere ulaşabilmek için nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden olan doküman incelemesi yolu ile Köy Enstitüleri ve Sürec Temelli Öğrenme kaynaklarına ulaşılmıştır. Mantıksal bir tutarlılık içinde Köy Enstitülerindeki öğrenme-öğretme süreçleri ve Sürec Temelli Öğrenme'nin öğeleri ve aşamaları arasında bir ilişki kurularak benzer ve ortak süreçler betimsel olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Durum çalışmalarında kullanılan veri toplama tekniklerinden biri dokümanlar olup, çalışmada kullanılan kaynakçalar doküman niteliği taşımaktadır. *Doküman incelemesi*, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Çalışmada kullanılan dokümanların evrenini Köy Enstitüleri ve Sürec Temelli Öğrenme konusunda yazılmış olanlar oluşturmaktadır. Örneklem alınan dokümanlar ise kaynakçalarda yer alanlarla sınırlandırılmış olup, Köy Enstitülerini konu edinmesinden dolayı seçkisiz olmayan amaçsal örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bir çalışmada gözlem birimleri, belli niteliklere sahip kişiler olaylar nesnelere ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda

⁴ Bilal Duman, Öğrenme Öğretme Kuramları ve Sürec Temelli Öğretim, s. 144-145.

⁵ Howard Gardner, *Frames of Mind, The Theory of Multiple Intelligences*.

⁶ Ayfer Kocabaş, "İşbirlikli Öğrenme, Çoklu Zeka Kuramı ve Köy Enstitüleri", *Yeniden İmece Dergisi* s. 22-27.

örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesnel, olaylar) örnekleme alınır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010).

Süreç Temelli Öğrenme

Süreç Temelli Öğrenme'nin amacı, bağımsız öğrenme ve öğretmeyi kolaylaştırmak, yaratıcı ve problem çözücü olmayı sağlamak, öğrencilerin keşfedici becerilerini ve yeteneklerini geliştirmeyi ön plana almaktır.⁷ Bu süreçte öğretmenler ve öğrenciler birlikte ya da ayrı ayrı işbirlikli öğrenme ve disiplinlerarası bir yaklaşımla konuları ele alarak, plan yapma ve planı uygulamayı öğrenebilirler, böylece öğrencilerin yaratıcı problem çözme becerileri ve yaratıcılıklarının geliştirilmesi söz konusu olabilir. Dolayısıyla İşbirlikli Öğrenme ve Çoklu Zeka Etkinlikleri Süreç Temelli Öğrenme'nin en çok uygulanan yöntem ve etkinlikleridir.⁸ Süreç Temelli Öğrenme; öğrenme ve öğretme ortamı ve durumlarının sürece dayalı bir yaklaşıma göre planlanıp, uygulanması ve değerlendirilmesi modeline dayanır, bu nedenle öğretimin bütüncül olması ve üst düzeydeki bilişsel süreçlerin geliştirilmesi yoluyla daha başarılı ve kalıcı olması sağlanır.

ÖĞELER	HEDEFLER
Başlama	Nereden ve nasıl başlamalı?
Hareket	Gereksinim duyulan temel sıralama nedir?
İzleme-Kontrol	Plan beklenildiği gibi işliyor mu?
Doğrulama	Konu doğru bir şekilde tamamlandı mı?

Tablo 1. Süreç Temelli Öğrenmenin Öğeleri (Ashman ve Convey,1993 'den Akt. Duman, 2008; Duman ve Aybek, 2003.)

Süreç Temelli Öğrenme genel olarak giriş aşaması, yerleştirme aşaması, sağlamlaştırma aşaması, genelleştirme aşaması olmak üzere dört aşamadan oluşur.

Süreç Temelli Öğrenme Planlarının Yapımı, Köy Enstitülerinde Planların ve Programların Koşulları: Süreç Temelli Öğrenme'de plan ve programlar hazırlanırken öğrencilerin gelişim özellikleri, dersin özellikleri, bir kavram ya da olayın ilgili olduğu düşünülen diğer disiplinlerle ilişkisi, etkili olduğu düşünülen stratejiler ve eğitim felsefesi göz önüne alınır. Köy Enstitülerini, bu koşullar bakımından ele aldığımızda, aynı çatı altında çok programlılık özelliği taşıyan; eğitim kursu, ilköğretmen yetiştirme programı, sağlık kolu, yüksek köy enstitüsü, uygulama okulu, çocuk yuvası gibi birçok programı kapsadığı görülmektedir. 3803 sayılı yasa ile Köy Enstitülerine köy ilkokullarını başarı ile bitiren sağlıklı ve yetenekli öğrenciler alınıyordu. Enstitülere yalnızca köy ilkokullarını bitiren öğrencilerin alınması ile köy çocuklarına ilk aşamada ortaöğretimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlandığı söylenebilir. Eğitim olanağından yoksul köy çocukları enstitülerde köylerinden ayrı; fakat köydeki bağ, bahçe, çiftlik, kümes, işlik, atölyelerin ve hayvanların bulunduğu enstitü kampüsünde yabancılık çekmeden uyum sağlayabiliyorlardı. Enstitülere alınacak öğrencilerin çiftçilikle geçinen ailelerden olması özellikle isteniyordu.⁹ Tonguç'a göre "güvenilecek tek güç köyden yeni yetişen kuşaklardı"¹⁰ Köy Enstitülerinde haftalık, aylık ve mevsimlik çalışma planı her enstitünün özelliğine, işlerine öğrencilerin düzeyine ve sayısına, öğretmenlerine, iş araçlarına, iş alanlarının genişliğine, hayvanların cinsine ve sayısına göre örnekler göz önüne alınarak planlanıyordu.¹¹ Öğrencilerin geldikleri koşullar göz önüne

⁷ Bilal Duman, "Süreç Temelli Öğrenme-Öğretim Modeli", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007, s.19.

⁸ Bilal Duman ve Birsal Aybek, "Süreç Temelli ve Disiplinlerarası Öğretim Yaklaşımlarının Karşılaştırılması", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2003, s.11.

⁹ Mustafa Aydoğan, Tonguç'a Mektuplarla Köy Enstitüsü Yılları, Güner Matbaacılık, 2007, Ankara, s. 66.

¹⁰ Ali Arayıcı, Çeşitli Yönleriyle Tonguç, KEÇEV Yayınları, 1999, Ankara, s.196.

¹¹ Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, Şefik Matbaası, 2009, İstanbul, s. 212.

alındığında hazırbulunuşluk ve giriş davranışları bakımından tarım, teknik ve sanat çalışmalarına ve enstitü koşullarına ve köy hayatına uygun ortamlarda eğitim sürecine başladıkları söylenebilir. Derslerin ve konuların seçilmesinde temel ilkelerden bazıları şunlardır:

*Programın yarısını kültür, yarısının tarım ve teknik derslerine ve çalışmalarına ayrılması (Tablo.2). Bakanlıktan gelen genelgede ve yasada programın yarısının teknik ve tarım, yarısının da kültür derslerine ayrılacağı bildiriliyor, bazı derslerin adı veriliyordu. Her enstitü bu çerçevede kendi gereksinimine göre kendi esnek programını yıllık, aylık, haftalık planlayabiliyordu.¹²

*Birçok gereksiz ders, konu ve bilgi yerine gerekli olanlara yer verilmesi,

*Yaşama geçirilecek derslerin ve konuların seçilmesi,

*Kültür dersleri uygulamalarının iş ve üretim alanlarında yapılması, bu konuların üretim ve iş çalışmalarından koparılmaması, onlarla bütünleştirilmesi,

*Derslerin ve çalışmaların eğitimle ve üretimle sonuçlandırılması gibi.

Enstitülerde kuramsal derslerin yanı sıra uygulamalı tarım ve teknik derslerinin olması aslında kendi yöntemini de beraberinde getiriyordu. İş içerisinde, iş yoluyla, iş için eğitim ve öğretim yöntemi çoklu eğitim ortamları üretim için eğitimi ön plana çıkarıyordu. Yapılacak olan iş ve ders, yaşamın gerçek işleriydi. Ders araç ve gereçlerinin yerine gerçek tarım ve teknik yani iş araçları alıyordu. Gerçek bir üretim her alanda söz konusuuydu.¹³

Atatürk'ün ve onu en iyi anlayan Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç, Köy Enstitüleri ile pragmatizmin eğitime uygulaması olan "Progressivizm"i uygulamaya geçiriyorlardı.¹⁴ Bu felsefe iş eğitimini, eğitimin ekonomik süreçlerle uygunluğunu ve üretkenliği savunuyordu. Duman'ın¹⁵ Ashman ve Conway'den aktardığına göre Süreç Temelli Öğretim (STÖ) planlarının hazırlanmasında disiplinlerarası öğretim yaklaşımının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Kültür derslerinin kendi aralarında olduğu gibi, tarım ve teknik derslerinde de bağlantı kuruluyordu.

Dersler	Hafta	Ders saati
Kültür dersleri	114 (haftada 22 saat)	5060
Ziraat Dersleri ve Çalışmaları	58 (haftada 11 saat)	638
Teknik Dersler ve Çalışmalar	58 (haftada 11 saat)	638
Beş yıllık sürekli tatiller	30	
Toplam		6336

Tablo.2 Köy Enstitülerinde 5 Yıllık Süre İçerisinde Derslere Ayrılan Zaman (1943 Köy Enstitüleri Programı)¹⁶

Köy Enstitüsü programları, Tonguç'un "yaşamın gerçek işleri içinde eğitim-öğretim" görüşüne dayanıyordu. Enstitüler yaşamın gerçeklerine uygun bir esneklikte planlanıyordu. İki yıllık bir uygulamadan sonra Köy Enstitüsü programları Tonguç'un başkanlığında onun kendi görüş ve izlenimleri, enstitü müdürleri, Talim Terbiye Kurulundan uzmanlar, önceki deneme uygulamaları, enstitüden gelen raporlar ışığında "Köy Enstitüleri Program Taslağı" olarak hazırlandı. Talim Terbiye Kurulu'nun 4 Haziran 1943 gün ve 75 sayılı kararı ile 5 yılı aşkın bir deneme uygulaması sonrasında Bakan Hasan Ali Yücel'in onayıyla "Köy Enstitüleri Öğretim Programı" olarak yayımlandı.¹⁷

¹² Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, s. 2009.

¹³ Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, s. 217.

¹⁴ Sabri Büyükdüvenci, Eğitim Felsefesi, Yazılar, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1987

¹⁵ Bilal Duman, Öğrenme Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim, s.143

¹⁶ Bekir Özgen, Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri, Final Matbaacılık, İzmir, 2002, s. 73.

¹⁷ Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, s. 211.

Köy Enstitüsü Öğretim programları sabit basmakalıp ürün odaklı bir eğitim ve öğretim yerine öğrencilerin sosyal, akademik ihtiyaçları ve sorunları ile toplumu yeniden kurmak üzere odaklanan disiplinlerarası düşünmeye ve problem çözmeye dayalı süreç temelli bir yaklaşıma göre kazanımları ön plana çıkan bir yeniden yapılanmayı, süreci sağlayan bir tasarım programıdır. Köy Enstitülerinin program yapısını Süreç-Temelli Öğrenme-Öğretme modelinin-yaklaşımının anlayış aşamalarına dayalı incelemesi aşağıdaki gibi yapılabilir.

Süreç Temelli Öğrenme / Giriş Aşaması, Köy Enstitüleri: Süreç Temelli Öğrenmenin bu ilk aşamasında öğrenciyi ilk karşılaştığı bir öğrenme konusu alanında plan ve planlama yapmaya yönlendirme söz konusudur. Bu aşamada planlama yapmanın önemi, planın nasıl gerçekleştirileceği, kazanımlar ve kullanılan stratejiler yaş ve yetenek seviyesine bir anlamda hâzır bulunuşluk düzeyine göre verilir. Bu aşamada öğrencilere yine dönüt verilir. Öncelikle Köy Enstitülerinin bütünüyle planlamasına bakıldığında, Köy Enstitüleri Kanunu'nun gerekçesinde daha önce açılmış olan 4 köy öğretmen okulundan başka 8 yerde köy enstitülerinin açılabilmesi için 1939-1940 yılında hazırlık yapıldığı görülebilir. Tasarı yasalaşınca 4 köy öğretmen okulu da Köy Enstitüsüne çevrilmiştir. Bunlar Kızılçullu, Çifteler, Trakya, Gököy idi. Köy Enstitülerine buldukları en yakın yerin adı veriliyordu. Yeni kurulan enstitülerde yapılaşma ve yerleşme sorunun çözmek için daha önce kurulmuş olan enstitülerdeki yapı işlerinde deneyim kazanmış öğretmen ve öğrencilerden oluşan ekipler çalışıyordu. Bir başka enstitüye gönderilen ekipler 1-2 aylık çalışmadan sonra yurt gezisi ile ödüllendiriliyordu.¹⁸ Tonguç bu uygulamaya kuruluşları hızlandırmak bakımından değil, bir eğitim ve öğretim yöntemi olarak önem veriyordu. Günlük çalışma genellikle sabah altıda başlar, öğle yemeği içinde 17.00-17.45'e kadar sürerdi. Akşamları bir ya da iki saat etüt, serbest okuma yapılırdı. Saat 22.00 uyku saatiydi. Enstitülerde yukarıdaki tabloda belirtilen zaman dilimlerine uyulmak koşuluyla haftalık, aylık, mevsimlik kültür dersleri, teknik ve tarım dersleri ve uygulamaları ise yarım gün, tam gün ya da hafta esasına göre nöbetleşe düzenleme yapılabilme esnekliği taşıyordu. Öğleden önce 45 dakikalık 4 ders ya da iş, öğleden sonra yine 45 dakikalık 4 ders ya da iş saati vardı. Ayrıca her gün sabah ve akşam 45 dakikalık serbest okuma, her sabah 30 dakikalık ulusal oyun, müzik ya da spor saati uygulanıyordu. Günlük uyku ve dinlenme 8 saat olarak belirlenmişti.¹⁹ Bu saatler enstitü ve mevsimlere göre değişebilirdi. Enstitülerin yatılı olması ve esnek uygulama işleri ve dersleri aksatmıyordu. Köy Enstitülerinde öğrenciler enstitü müdürünün davet mektubu ile enstitüye gelmeye hazırlanıyordu. Aşağıdaki mektup Ortaklar Köy Enstitüsü Müdürü Hayri Çakaloz tarafından yazılmış bir mektuptur.²⁰

“Sevgili Oğlum,

Yapılan imtihanında başarı göstererek enstitümüze öğrenci olmak hakkını kazanmış bulunmaktasın. Bu şerefli başarıdan dolayı seni tebrik ederken mevcudu 400'ü aşkın enstitü ailemizin sıcak kucağını açarak seni beklediğini bildirir gözlerinden öperim.

Bu mektubu aldıktan sonra aşağıdaki hazırlıkları yap. Saçlarını 3 numara ile kestir. Ellerini ayaklarını ve bütün vücudunu tertemiz yıka, elbiselerin kirli ise anana yıkat ve yırtıklarını yamat.

Hayri ÇAKALOZ Ortaklar Köy Enstitüsü Müdürü”

¹⁸ Engin Tonguç, Bir Eğitim Devrimcisi: İsmail Hakkı Tonguç, YKKED Yayınları, İzmir, 2007, s. 282

¹⁹ Mevlüt Kaplan, Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri, Özgür Eğitim Yayınları, İzmir, 2003, s. 134.

²⁰ Kemal Kocabaş, Ortaklar Köy Enstitüsü'nden Ortaklar İlköğretmen Okuluna, Egetan Basım Yayın, İzmir, 2011, s. 57.

Süreç Temelli Öğrenme / Yerleştirme Aşaması, Köy Enstitüleri: Süreç Temelli Öğrenmede de bu aşamada öğrencilerin planlarını geliştirmeleri, kullanmaları ve uyarlayabilmeleri için uygulama ve etkileşimli etkinlikleri kapsar.²¹ Köy enstitülerinde günlük çalışmalara sportif etkinliklerle başlanır onları, milli oyunlar izlerdi. Aynı anda bin öğrenci, zeybek, halay oynardı. Planları uygulama ve geliştirme, pekiştirme için her gün yapılan temizlik dışında haftalık ve genel çevre temizliği yapılır alet, araç, gereç ve eşyalar hazır hale getirilirdi. Köy enstitüleri farklı coğrafyalarda sosyal, ekonomik ve kültürel açılarından zenginlik gösterdiği için eğitim ortamlarını bu özelliklere göre düzenlerlerdi. Enstitülerde küme sistemi yöntemi ile çalışmalar gerçekleştiriliyordu. Küme sistemi, hem eğitim çalışmalarında hem de yönetim ve işleyişte kullanılıyordu. Enstitülerde öğrenci merkezli bir eğitim ve öğretim söz konusuydu. Öğretmenin asıl görevi öğrencinin kendi kendini denetleyebilecek ve dıştan etki olmadan içten gelen bir istekle öğrenmeyi gerçekleştirebilecek duruma getirilmesi idi.²² Bu nedenle öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen, öğretmen-ustabaşı ve enstitü ortamıyla, köylüyle her türlü etkileşim en üst düzeyde ve çoklu gerçekleşiyordu. Enstitülerde ders ve çalışmalar arasında mutlaka bağlantı kuruluyordu. Örneğin fizik ve kimya dersleri enstitünün elektrik, sıhhi tesisat, yapımı, işliklerde motor ve araçların kullanımında, tarımda toprak, gübre, şarap, peynir, turşu, hayvan sağlığı konularıyla bağlantılı işleniyordu. Matematik dersinde ölçme birimleri, çizimler, geometri, ders öğretmenleri, usta öğreticiler ve öğrenciler tarafından izlenir ve pekiştirilerek bilgi ve beceriler yerleştirilirdi.²³ Çarşamba toplantılarına, cumartesi eğlencelerinin hazırlık ve alıştırmaya çalışmalarına aylar öncesinden başlanırdı. Kaplan'a göre (2003) hangi kümenin hangi tarihte gösteri yapacağı ders yılı başında belli edilir, kümeler oynayacağı oyunları, türküleri, şiiirleri, halk oyunlarını gösterime sunacağı ortaoyunlarını pişirerek eğlence günü başarılı olmaya çalışırdı.²⁴ Süreç aşamasında konu ve planlanan işler, öğrenilen teknik bilgiler çeşitli alıştırmaya ve uygulamalara öğretmenün düz anlatımı ile değil, öğrencinin beş duyusu ile öğrenime katılması ile gerçekleşiyordu. Dersler iş içinde üretim için yapılırdı. Etkileşimli ve sürece dayanan yöntemler açısından bakıldığında köy enstitülerinde imece yöntemi ile İşbirlikli Öğrenme yönteminin çok büyük benzerlikler taşıdığı ortaya çıkan ürün açısından da İşbirlikli Öğrenme ürünlerini aştığı söylenebilir.

Enstitülerde seçimlerle öğrenci örgütleri oluşturularak, öğrenci başkanlıkları, öğretici başları ve kol başkanları ile öğrenciler işe ve üretime eşitçe katılmış, özyönetim yoluyla demokrasiyi uygulamaya geçirmişlerdir. Köy Enstitüleri mezunları gerek enstitü öğrencisiyken gerek köyde öğretmen olarak çalışırken gerekse toplumda ve ülkede demokrasi bilincini oluşturup yerleştirmeye çalışılmasında öncü model olmuşlardır. Gönen Köy Enstitüsü mezunu Kazım Aygün "Bizim zamanımızda öğrenciler arasında eşitlik vardı. Pazartesi günleri bir saat idareyle öğretmenler arasında tartışmalar yapılırdı, yönlendirme bakımından. Bir haksızlık varsa giderilirdi. Mesele yemeklerin iyi çıkması için, böyle şeyler konuşulurdu" diye örnek vermektedir. Necati Kıyak ise "Köy Enstitülerinin en özgün yanı demokratik olması ve o doğrultuda demokratik, üretken, adaletli, çalışan öğrenciler yetiştirmesiydi. Okulumuzda demokratik bir eğitim anlayışı hakimdi. Öğrenci yönetime katılabiliyordu. Her cumartesi günü haftalık değerlendirme yapılırdı. Öğrenci-yönetim arasındaki bağlantıyı ise okul başkanımız sağlardı. Köy Enstitülerinin ruhu imece ruhuydu. İşbirliği ile yapıyorduk her işi. Bu işbirliğine müdürümüz ve öğretmenlerimiz de dahildi." demektedir (Sallan Gül, 2013:254-260). Hüseyin Avni Topçu ise "Demokrasinin D'sini

²¹ Bilal Duman, Süreç Temelli Öğrenme-Öğretim Modeli, s. 191

²² Yahya Özsoy, Köy Enstitüleri Programı, Eğitim-Der Yayınları, Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Özkan Matbaacılık, Ankara, 1990, s. 59.

²³ Yahya Özsoy, Köy Enstitüleri Programı, Eğitim-Der Yayınları, Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Özkan Matbaacılık, Ankara, 1990, s. 68.

²⁴ Mevlüt Kaplan, Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri, s. 135

bilmeyen, enstitüde Demokrasiyi öğrendi”, Fatma Zehra Özgen ise, “Öğrenciler olarak biz de okul yönetimine katılıyorduk. Herkes düşüncesini özgürce paylaşabiliyordu. Zaten hep bir katılım içindeydik. Okul yönetimini eleştirebiliyorduk. Tüm arkadaşlarımızla kardeş gibiydik. Kız-erkek ayrımı yoktu” ifadeleriyle demokrasinin en önemli özelliği olan katılım ve ifade özgürlüğünü yaşayarak öğrendiklerini belirtmektedir.²⁵

Süreç Temelli Öğrenme / Sağlamaştırma Aşaması, Köy Enstitüleri: Süreç Temelli Öğrenmede sağlamaştırma aşaması problem çözme aşamasındaki öğrenme olarak tanımlanabilir. Problemlerin çözümü ve en etkili çözüm stratejisinin planlanarak uygulamaya geçirilmesi, karmaşık işler için harmanlanmış stratejilerin kullanımı söz konusudur. Enstitü içinde üretim ve öğrenme problemlerinin çözümü aşamalarında çoklu zeka alanlarının tematik bir şekilde harekete geçirilerek en üst düzeyde yaratıcı iş eğitiminin gerçekleştiği söylenebilir. Çoklu zeka alanlarının örnek uygulamalarla harekete geçirilmesi iş ve öğretim ile ilgili öğrenci, okul, köye yönelik hatta ülkeye yönelik problemlerin çözümünde kazanılan bilgi ve becerilerin nasıl planlanabilir ve uygulanabilir olduğunun da birer kanıtı olarak kabul edilebilir

Eğitim, Kitaplık ve Yayın Kolları etkin bir şekilde çalışarak, her Enstitü kendi dergisi çıkarmaktaydı. Dil kültürü olarak da tüm sınıflarda haftada iki saat yabancı dil dersleri verilmekteydi.²⁶

İş Eğitimi, üretim içinde eğitim ve öğretim bilimsel temellere dayandırılmaktaydı. Enstitüler bilimsel düşünce ve bilimsel çalışmaya açık kurumlardı. İş dersleri Fizik, Kimya, Matematik ve diğer derslerin doğal öğrenme ortamı ve uygulama alanıydı.

Dersler ve uygulamalar kadar yönetime katılma, öğrencilerle birlikte yaşama geçmekteydi. Öğrenciler Enstitü yönetimine bizzat katılarak cumartesi günleri yapılan değerlendirme toplantılarında eleştirerek ve eleştirilerek benlik ve özsaygıları geliştirmekteydi.

Tonguç, çocuğun da tıpkı sanatçı gibi içinde saklı duyguları ifade etmek, sanat eserleriyle temasta bulunmak suretiyle güzellik zevkini tadacağını düşünmekteydi. “ Bu da ancak okulda sanat havası yaratmak, öğrencilere sanat alanında çalışma zeminin hazırlamak, sanat eserleriyle temasa geçirmek ve onu sanat eserleriyle etkileyeceği bir çevre içinde tutmakla mümkündür” diyordu.²⁷ Tonguç’un Enstitülere yansıyan elişleri ve sanat eğitimi anlayışı, öğrenciye yalnızca beceri kazandırmak değil, yaparak sanatı tanıtmak, sanat dilini anlamaya alıştırmak şeklinde yansımaktaydı. Köy Enstitüleri’nde sanat eğitiminde kullanılan araçlar ve öğrenme ortamları çok çeşitli olup bireysel ve grup çalışması şeklinde yapılmaktaydı.^{28,29}

Köy Enstitüleri programlarında beş yıllık süre içinde 58 hafta “Ziraat Dersleri ve Çalışmaları”na ayrılmıştır. Tarla ziraatı, bahçe ziraatı, zoo-teknik, kümes hayvancılığı, arıcılık, balıkçılık ve su ürünleri dersleri programa konulmuştu.

Köy Enstitüleri’nde öğrencilere 6.sınıftan başlayarak mandolin çalma zorunlu tutulmaktaydı. Okuldan çıkıncaya kadar her öğrencinin herhangi bir parçayı mandolinle çalabilecek beceri kazanması, söylediği ve dinlediği müzikten zevk alabilmesi, nota okuyabilecek hale gelmesi, ses ve ritmik işitmelerinin geliştirilmesi hedeflenmekteydi.

Günlük çalışma temizlik ve sporla başlamaktaydı. Ulusal oyunlardan Ağırhama, Zeybek, Halay, Horon derste öğretilmekte yaz kış her sabah tüm Enstitü çalışanlarını katılımıyla çalarak ve söyleyerek oynanmaktaydı. Daha sonra her hafta cumartesi akşamları eğlence gecelerinde sergilendikleri gibi özel gün ve gecelerde, Ulusal Bayram’larda oynanmaktaydı. Ata binmeyi,

²⁵ Songül Sallan Gül, Gönen Köy Enstitüsü İşığı, YKKED Yayınları, İzmir, 2013, s. 254-260.

²⁶ Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, s. 275

²⁷ Yıldız Kurtuluş, Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Tonguç, Güldikeni Yayınları, Ankara, 2001, s. 14-15

²⁸ Yıldız Kurtuluş, Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Tonguç, Güldikeni Yayınları, Ankara, 2001

²⁹ Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2009

kayak yapmayı, futbol, basketbol, voleybol öğrenmekteydiler. Her öğrenci bisiklete ve motosiklete binmeyi öğrenmek zorundaydı. Yürüyüş, dağcılık, kayak, kızak, güreş, atıcılık, avcılık v.b sporlar sınıflara, mevsim ve olanaklara göre yapılmaktaydı. Köy Enstitüsü öğrencileri kendi yazdıkları özgün oyunları sahneleyebiliyorlardı. Ulusal oyunların, sportif oyunların ve tiyatro çalışmalarının başta gelen ilkelerinden biri öğrencilerin katılımı, sosyal etkileşimi ve etkinleşmesiydi. Yetişmekte olan öğrenciler bu çalışmalarını kendileri yaparken bu denli sosyalleşemezlerdi. Kooperatifçilik ders olarak okutularak, toplumsallaşmayı ekonomik düzeyde öğrendiler. Birlikte amaçları, araçları, kaynakları, ödülleri eğlenceyi ve üretmeyi paylaştılar. Küme çalışmaları sosyalleşmelerini sağladı. Her öğretmen bir kümenin başıydı. Hem çalışırken, hem eğlenirken sosyalleştiler. İş eğitimi içinde birlikte eğitim görürken, bedensel, zihinsel yetenekleri kadar sosyal ve kültürel yanlarını da geliştirdiler.

Süreç Temelli Öğrenme / Genelleştirme Aşaması, Köy Enstitüleri: Süreç Temelli Öğrenmede genelleştirme aşaması öğrenilen planlamanın tüm öğrenme konularına uygulama, uyarılama aşamasıdır. Aynı zamanda sürecin de değerlendirilmesini içerdiğinden öğrencilerin kendilerini izleme ve ne yaptıkları konusunda geri bildirim verme bakımından tüm süreci kapsayan bir aşamadır. Genelleştirme aşaması açısından incelendiğinde Köy Enstitülerin Ülkenin gelinde yaygın etkiyi sağladığını söyleyebiliriz.

Köy Enstitülerinden 17.321 İlkokul Öğretmeni ve 1512 Sağlıkçı ve ebe, 1936'da açılan Eğitim kurslarından ise 1946-1947 öğretim yılına kadar 8.756 eğitimci yetiştirilmiştir. Küçük köylerde üç sınıflı 7.090 eğitimci okul açılmıştır. Eğitimcilerin ilkökuma-yazma ve temel bilgi ve beceriler açısından katkısı büyüktü. Bu süre içinde 211.512 öğrenci yetiştirmişlerdir.³⁰ Eğitimciler sadece okul çağı öğrencilerine değil yetişkinlere de okuma-yazma öğretmişlerdi. Yetenekli mezun öğrenciler enstitü uygulama okuluna gönderilerek oradan enstitü öğrencisi olabiliyordu. İlköğretim Genel müdürlüğü eğitimcilerin verimini ölçmek için öğrencilere anket uyguluyor, öğrenilenlerin ne derece uygulandığını öğrencilerin tanıklığında almış alıyordu.³¹ Köy kümelerinin ortalarında yatılı ve yatısız bölge okulu açılması 4274 sayılı yasa ile uygulamaya geçmişti. Köy Enstitüleri çok sayıda eleman vermeye başlayınca bölge okulları çoğalmaya başladı. Bölge okullarında köylerdeki okulların gelişmesine yönelik fidanlık, deneme tarlası, bahçe, kooperatif, revir, dispanser, işlik, sinema, kitaplık, açık hava tiyatrosu, spor ve oyun alanları olması planlanmıştı. Köyle kent arasındaki uçurumun kapanması için bu kültür merkezlerinin olması öğrenilenlerin pekiştirilip, yeni koşullara uygulanması ve genelleştirilmesinde önemli bir işlev görüyordu. Köy Enstitülü Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Mahmut Makal, Mehmet Başaran, Mevlüt Kaplan, İsmihan Şirin gibi yazarlar diğerlerine örnek olmuş, her enstitü mezunu kendi kitabını, kendi derleme çalışmasını yapmıştır (Ör. Talip Apaydın: Köy Enstitüsü Yılları). Enstitü mezunları kendi becerilerini, gittikleri köy koşullarında kendi enstitü planlarını ve uygulamalarını göz önüne alarak uyarlayabilecek hale gelmişlerdi. Karşılaştıkları problemleri de çözebilecek bilgi ve becerilerle donanık olarak köye göre yetiştirildiklerinden her türlü stratejiyi planlayıp uygulayabilecek hale gelmişlerdi. Gezici öğretmen/ Gezici başöğretmen, enstitü yöneticilerinin denetimi, enstitü bölge denetmenleri ilköğretim müfettişleri, bakanlık müfettişleri, mezun öğretmenler, sağlıkçı ve ebeler, mezunların üç ayda bir enstitü'ye yolladıkları eğitim-öğretim, sağlık ve tarım konularında okul ve köy/halkla ilgili raporları ile enstitü mezunları denetleniyor, çalışmaları değerlendiriliyordu. Köy Enstitüsü mezunlarına verilen dönüt açısından Rauf İnan'ın mektubu önemli bir örnektir.

³⁰ Pakize Türkoğlu, Tonguç ve Enstitüleri s. 468.

³¹ Pakize Türkoğlu, Agk., s. 469.

“Emin Güney..

Meyil Köyü Başöğretmeni Nallıhan

Komşularınla iyi anlaşp, seviştiğini, açılışı öğrettiğini, lahana yetiştirmeyi köye soktuğunu, çocuklarına milli oyunlar ve kültürler öğrettiğini, örnek bir fidanlık yaptığını ve çekirdekten fidan yetiştirdiğini, ziraatı iyi yaptığını, bir çeşme yaptırdığını stajyer müfettişin raporundan öğrendim. Buna çok sevindim. Bu sevincimi buradaki öğretmenler ile de pay edeceğim. Her zaman başarılı çalışmalarını bekler, sevgi ile gözlerinden öperim.

Rauf İnan, Hasanoğlan Köy Enstitüsü Müdürü³²”

Sonuç ve Tartışma

Köy Enstitüleri eğitim sistemi, öğretmeni en az beş yıllık bir eğitim süreci içerisinde okulun, köyün, dolayısıyla ülkenin etkin birer bireyi olma yolunda aydın-zanaatçı-öğretmen modeline uygun öğretmenin yetiştirilmeye çalışıldığı bir sistemdir. Köy Enstitüleri, farklı köy ve ülke koşullarına ve birinci dereceden problem durumlarına karşı öğrencilerini geleceğe hazırlayan bir süreçtir. Gözlem, deney ve uygulama iş içerisinde, iş için, iş yoluyla öğrenme-öğretme yoluyla, kuramla uygulamanın birleştirip bütünleştirdiği halen birçok öğrenme-öğretme modellerinin birleştirilerek yeni özgün modellerin geliştirilebileceği bir uygulama zenginliğine sahiptir. Bu süreç çok iyi planlanmış olup yetişen 17.321 köy öğretmeni, 1512 sağlık memuru ve ebe, 8756 öğretmen içinde bulunduğumuz yıllara kadar topluma katkı vermiş, birçok sanatçı, zanaatkâr, bilim insanı, politikacı, milletvekili, eğitimci, sağlıkçı vb. mesleklerde insan yetiştirdiği gibi.³³ Temel Eğitim açısından da toplumun gelişmesine katkı sağlamıştır. Süreç Temelli Öğrenme açısından bakıldığında pragmatizmin eğitime uyarlanması olan ilerlemeci ve yeniden kurmacı bir eğitim felsefesinin iş için, iş yoluyla, iş içerisinde bir eğitim modeliyle üretim için uygulamaya dönüştüğü görülmektedir. Bu üretim modeli enstitüde, sınıfta, işlikte, tarlada, yönetimde, mezun olduktan sonraki süreçteki uygulanabilen ve kontrol edilebilen bir modeldir. Öğrencinin ve toplumun gereksinmesi olan bireyi yetiştirmek için öğrenme-öğretme sürecine etkin katılımı sağlayan demokratik bir süreçtir. Bu demokratik süreçte mezunları ortak imece ve işbirliği yöntemi ile toplumun demokratik işleyişinde görev ve sorumluluk alarak Türkiye'nin aydınlanmasına, ekonomini köyden başlayarak gelişmesine, eğitim ve sağlık sorunlarının çözümünde, öğretmen örgütlerinde, sanat ve edebiyatta etkin bir şekilde görev almışlar ve katkıda bulunmuşlardır. Hatta Köy Enstitüleri kapatıldıktan sonra bile etkileri ve uygulama zenginlikleri ilköğretmen okullarında sürdürülmüştür. Süreç Temelli Öğretim modelinin gereği olarak enstitülerdeki etkileşimli öğretim ortamlarında işbirlikli öğrenme yönteminin bugün uygulamalarda aranan, Hausman'ın da belirttiği gibi “eşini eğitim ilkesi”, “okul yaşamında işle dersin yan yana bulunması”, “insanların birbirinden öğrenmesi ve birlikte çalışması” gibi ilkelerinin o yıllarda Köy Enstitülerinde uygulamada olduğunun birer göstergesidir.³⁴ Çoklu zeka alanlarını harekete geçiren disiplinlerarası bir model olarak her şeyden önce süreç farkındalığı yaratması bugün Köy Enstitüsü mezunlarını diğer öğretmen yetiştiren kurumlardan ayırmaktadır. Onlar, Köy Enstitülü olmanın gurunu yaşamaktadırlar.³⁵ Köy Enstitülü öğretmenlerin mantıksal-matematiksel, müziksel-ritmik, sosyal, öze dönük ve doğacı zeka alanlarının ortalamalarının halen çalışmakta olan ve sınıf öğretmenliği

³² Kemal Kocabaş, Aydınlanma Yazıları, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği Yayınları, YKKED Yayınları, İzmir, 2014, s.449

³³ Hülya Biçicioğlu, Berrin Gürsoy ve Hacer Hancı, Kuruluşunun 70. Yılında Bir Toplumsal Değişim Projesi Olarak Köy Enstitüleri Sempozyumu, s. 163.

³⁴ Arif Gelen, Eğitim Der Yayınları, Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Özkan Matbaacılık, Ankara, 1990, s.123-129.

³⁵ Kemal Kocabaş, Kızılçullu Köy Enstitülü Yıllar, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği Yayınları, İzmir, 2011.

lisans programında okumakta olan öğretmen adaylarından daha yüksek bulunması, tüm öğrenme etkinliklerinin çok boyutlu, çok yönlü ve çoklu ortamlarda gerçekleştirildiğinin ve hatırdı kaldığının birer kanıtı olarak gösterilebilir.³⁶

Bu süreçte bugün davranışçı, bilişsel, duyuşsal ve nörofizyolojik öğrenme kuramlarını ağırlıklı olarak içinde barındıran bir uygulama söz konusudur. İşbirlikli öğrenme ilkelerinin büyük oranda bugünkü uygulamalarla benzerlik taşıdığı planlama, süreç ve ürün açısından bugün hala tartışılmakta olan Köy Enstitüleri sistemi bu süreç içinde iş eğitimi ile öğrencilerinin çoklu zeka alanlarını harekete geçirerek dünyaya örnek olmuş bir modeldir. Süreç Temelli Öğrenme, İşbirlikli Öğrenme, Çoklu Zeka kuramı önceki eğitim felsefeleri ve bilim felsefeleri ile zekaya ilişkin kuramların ışığında geliştirilmiş kuramlar olup, uygulama alanı yaratılmıştır. Süreç Temelli Öğrenmenin üç temel özelliğinden çoklu öğeler, kültür, tarım ve teknik dersleri programı ve ortaya somut işlerin çıkması, ikinci özellik olarak işbirlikli öğrenme ve çoklu zeka etkinlikleri ile öğrenmenin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel ürünleri, üçüncü olarak programın içerisindeki zengin düşünme becerileri, öğrenme stratejileri Köy Enstitülerindeki süreci uyarlanabilir ve geliştirici kılmaktadır. Gelecekte de ileri sürülecek olan öğrenme-öğretme kuram ve modelleri hiç kuşkusuz Köy Enstitülerindeki uygulamalarla bağlantısı olan ve zor koşullarda bir ülkenin nasıl eğitim ve öğretim sistemleriyle başarılı bir şekilde kalkınabileceğinin yansıtıldığı kuram ve modeller olacaktır.

Kaynakça

- APAYDIN, Talip (2009). Köy Enstitüsü Yılları, Çağdaş Yayınları, İstanbul.
- AYDOĞAN, Mustafa (1999). Çeşitli Yönleriyle Tonguç, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.
- AYDOĞAN, Mustafa (2007). Tonguç'a Mektuplarla Köy Enstitüsü Yılları, KEÇEV Yayınları, Ankara.
- AYDOĞAN, Mustafa (2007). Tonguç'tan Mektuplarla Köy Enstitüsü Yılları, Haz. Mustafa Aydoğan, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara.
- BİÇİCİOĞLU, Hülya, Gürsoy, Berrin, Hancı, Hacer (2010). Kuruluşunun 70. Yılında Bir Toplumsal Değişim Projesi Olarak Köy Enstitüleri Sempozyumu, Köy Enstitüleri Sempozyum Kitabı, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- BÜMEN, Nilay (2002). Okulda Çoklu Zeka Kuramı, Pegem Yayınları, Ankara.
- BÜYÜKDÜVENCİ, Sabri (1987). Eğitim Felsefesi, Yazılar, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. vd. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Yayıncılık, Ankara
- DUMAN, Bilal (2007). "Süreç Temelli Öğrenme-Öğretim Modeli", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:19, Muğla.
- DUMAN, Bilal (2008). Öğrenme Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim, Anı Yayıncılık, Ankara.
- DUMAN, Bilal, Aybek, Birsal (2003). "Süreç Temelli ve Disiplinlerarası Öğretim Yaklaşımlarının Karşılaştırılması", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:11, Muğla
- ERBİL, D.G (2014). İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına, Demokratik Tutumlarına ve Yansıtıcı Düşünme Becerilerine Etkisi, Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

³⁶ Ayfer Kocabaş, "Köy Enstitüleri Öğretmenlerin, Şimdiki Öğretmenlerin ve Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Çoklu Zeka Düzeylerinin Karşılaştırılması", Kuruluşunun 70. Yılında Bir Toplumsal Değişim Projesi Olarak Köy Enstitüleri Sempozyum Kitabı, 14-17 Nisan, Köy Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu, 2010, s. 444.

GELEN, Arif (1990). Eğitim-Der Yayınları, Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri, Özkan Matbaacılık, Ankara.

GARDNER, Howard (1983). Frames of Mind, The Theory of Multiple Intellegences, NY: Basic Boks, New York.

HOVHANNİSYAN, Z., Varrella, G., Johnson, D. W. ve Johnson, R (2005). Cooperative learning and building democracies. The Newsletter of The Cooperative Learning Institute, 20 (1), 1-3.

JOHNSON, D.W, Johnson R.T ve Holubec, E.J (1994). The New Circles of Learning, Cooperation in the Classroom, ASCD Publications, USA.

JOHNSON, D.W, Johnson R.T ve Smith, K (1991). Active Learning: Cooperation in the College Classroom, MN, Edine, Interaction Book Company.

KAPLAN, Mevlüt (2003). Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri, Özgür Eğitim Yayınları, İzmir.

KIRBY, Fay (1962), Türkiye’de Köy Enstitüleri, İmece Yayınları, Ankara.

KOCABAŞ, Ayfer (2001). “2000’li Yılların Eğitim Felsefesi: Aktif Eğitim”, Öğretmen Dünyası Dergisi, Sayı: 262, Ankara.

KOCABAŞ, Ayfer (2003). “İşbirlikli Öğrenme, Çoklu Zeka Kuramı ve Köy Enstitüleri”, Yeniden İmece Dergisi, 1.Sayı, İzmir.

KOCABAŞ, Ayfer (2007). Müzik Öğretiminin Temelleri, Kanyılmaz Matbaacılık Yayınları, İzmir.

KOCABAŞ, Ayfer (2010). “Köy Enstitülü Öğretmenlerin, Şimdiki Öğretmenlerin ve Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Çoklu Zeka Düzeylerinin Karşılaştırılması”, Kuruluşunun 70. Yılında Bir toplumsal Değişim Projesi Olarak Köy Enstitüleri Sempozyumu, 14-17 Nisan, Köy Enstitüleri Sempozyum Kitabı, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.

KOCABAŞ, Kemal (2007). Ortaklar Köy Enstitüsü’nden Ortaklar İlköğretmen Okuluna, Adabelen Işığı, Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları, Uşşak Matbaası, İzmir.

KOCABAŞ, Kemal (2011). Kızılçullu Köy Enstitülü Yıllar, Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları, İzmir.

KOCABAŞ, Kemal (2014). Aydınlanma Yazıları, Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları, İzmir

KURTULUŞ, Yıldız (2001). Köy Enstitülerinde Sanat Eğitimi ve Tonguç, Güldikeni Yayınları, Ankara

ÖZGEN, Bekir (2002). Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri, Final Matbaacılık, İzmir.

SALLAN GÜL, Songül (2013), Gönen Köy Enstitüsü Işığı, Yeni Kuşak Köy Enstitüleri yayınları, İzmir.

SCHUNK, D. H (2011). Öğrenme teorileri. Çev.: M. Şahin, 2.basım, Nobel Yayıncılık, Ankara.

ŞİMŞEK, Ali (ed.) (2000), Sınıfta Demokrasi, Eğitim Sen Yayınları, Ankara.

TONGUÇ, Engin (2001). Bir Eğitim Devrimcisi: İsmail Hakkı Tonguç (1.Kitap), Güldikeni Yayınları, Ankara.

TONGUÇ, Engin (2007). “Atatürk ve Köy Enstitüleri”, Yeniden İmece Dergisi, Sayı:14, Şubat sayısı, Ege Tan Basın yayın, İzmir.

TONGUÇ, Engin (2007). Bir Eğitim Devrimcisi: İsmail Hakkı Tonguç, Uşşak Matbaası, İzmir.

- TONGUÇ, İsmail Hakkı (1974). İş ve Meslek Eğitimi, TÖB-DER Yayınları, Ankara.
- TÜRKOĞLU, Pakize (2009). Tonguç ve Enstitüleri, İş Bankası Yayınları, İstanbul
- UYSAL, Hüseyin (1990). “Köy Enstitüleri Neden Kapatıldı?”, Kuruluşunun 50.yılında Yılında Köy Enstitüleri, Eğit-Der Yayınları, Ankara.
- Köy Enstitülerinde Yeni Arayışlar (2003), YKKED Yayınları, İzmir